

Նախագիծ

ԱՐՎԵՍՏ-ԱՐՀԵՍՏ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌ

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ
ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ ԵՎ ԾՐԱԳԻՐ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ

ԱՐՎԵՍՏ (Ինտեգրված)

ՊԱՐ

ԹԱՏՐՈՆ

ԴԵԿՈՐԱՏԻՎ ԿԻՐԱՌԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏ

ԵՐԵՎԱՆ

2020

«ԱՐՎԵՍ»

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌ

ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ

«Արվեստ և արհեստ» ուսումնական բնագավառի առարկայախմբի բովանդակային տիրույթն ապահովում է գեղարվեստական կրթության և գեղագիտական դաստիարակության միջոցով անձի մտավոր և ստեղծագործական կարողությունների բացահայտմանն ու զարգացմանն ուղղված շարունակական գործընթաց, որն իրականացվում է միջառարկայական կապերի ակտիվ ներգրավմամբ՝ արվեստի տարբեր տեսակներին հաղորդակցվելու, ինքնուրույն գեղարվեստական-ստեղծագործական գործունեություն ծավալելու միջոցով:

Հանրակրթական պետական ծրագիր իրականացնող ուսումնական հաստատության «Արվեստ» ուսումնական բնագավառի առարկաների չափորոշիչներն ու ծրագրերը լրամշակվել են «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի, «Հանրակրթության պետական կրթակարգի» (ՀՀ կառավարության 27.05.2004թ. N20 արձանագրային որոշում), «Հանրակրթության պետական չափորոշիչի» (ՀՀ կառավարության.....2020թ. որոշում) հիման վրա:

«Արվեստ և արհեստ» ուսումնական բնագավառը ներառում է իր ուղղվածությանը համապատասխան հինգ ուսումնական առարկաներ և (կամ) ինտեգրված դասընթացներ՝ Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների տարրական, միջին և ավագ աստիճաններում՝ առանձին և ինտեգրված ծրագրերով, որոնցում հաշվի են առնվում տարիքային առանձնահատկություններին համապատասխան չափորոշչային պահանջները և հենքային ուսումնական պլանով նախատեսված ժամաքանակի բաշխումը:

Դասընթացի նպատակն է ժամանակակից 12-ամյա միջնակարգ կրթության շրջանակներում և այլընտրանքային հայեցակարգերով գործող դպրոցների առկայության պայմաններում ապահովել արվեստի ուսուցման, ՀՊՉ սահմանված կարողունակություններին համապատասխան ուսումնական միատեսակ վերջնական արդյունք՝ սովորողների կողմից ստեղծագործական գաղափարների մշակման, ստեղծագործական գործունեության, դրա մատուցման, արվեստի ստեղծագործություններին գրագետ արձագանքելու և դրանք իմաստավորելու միջոցով:

Հանրակրթական դպրոցում Արվեստի ուսումնական նպատակներն են՝

– Զարգացնել երևակայությունը, քննական, ստեղծագործական, պատկերավոր մտածողությունը, դիտողականությունը, ուշադրությունը, նպատակաալացությունը, աշխատասիրությունը, դյուրագգացությունը, հանդուրժողականությունը,

– Ձևավորել դատողություններ, վերլուծություններ և որոշումներ կայացնելու կարողություններ,

– Ձևավորել գեղեցիկը տեսնելու, զգալու, գնահատելու, պահպանելու և արարելու ցանկություն և կարողություն,

– Ձևավորել ակտիվ ունկնդիր, և համերգասրահներ, թանգարաններ, պատկերասրահ այցելելու ցանկություն և պահանջ,

– Սովորեցնել գործնականորեն կիրառել գեղարվեստական գործունեության ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքները և կարողությունները

– Ձևավորել ազգային, համամարդկային, սոցիալական, խմբային, անհատական և անձնական խնդիրները ստեղծագործաբար լուծելու կարողություններ:

– Ձևավորել մշակութային արժեքների պահպանման, բազմացման փոխանցման գործում սեփական մասնակցությունն ունենալու պահանջ:

– Ստեղծել մշակույթի և արվեստի ոլորտում մասնագիտական կողմնորոշման համար նպաստավոր պայմաններ:

– Պահպանել և զարգեցնել մշակույթի և արվեստի բնագավառներում Հայաստանում ձևավորված գեղարվեստական կրթության ավանդույթները, համապատասխանեցնել նոր տնտեսական հարաբերություններին, ժամանակակից պահանջներին և միջազգային կրթական չափորոշիչներին:

Դասընթացի խնդիրները

– Ընդլայնել երեխաների աշխարհայացք:

– Ջարգացնել գեղագիտական և գեղարվեստական ընկալունակությունները:

– Սովորեցնել համեմատել իրականը երևակայական ստեղծագործության հետ:

– Հաղորդակից դարձնել ազգային և համաշխարհային մշակութային արժեքներին, ժողովրդական արվեստի լավագույն նմուշներին:

– Սովորեցնել աշխատել նյութի հետ:

Հիմնական սկզբունքները

– Գեղարվեստական կրթության և գեղագիտական դաստիարակության անհրաժեշտություն բոլոր սովորողների համար.

– Գեղարվեստական կրթության և գեղագիտական դաստիարակության լավագույն ավանդույթների պահպանում և արդիականացում.

– Արվեստի դասավանդում իրատեսական հիմքի վրա.

– Դիդակտիկայի սկզբունքների կիրառում.

– Յուրաքանչյուր աշակերտի համար մատչելիության և հասանելիության ապահովում.

– Սովորողների ակտիվ և ազատ ստեղծագործական գործունեության խրախուսում.

– Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում «գիտելիքի ձեռքբերում-գործնական կիրառում-արժեքային համակարգի և վերաբերմունքի ձևավորում» շղթայի անբակտելիության ապահովում:

Հանրակրթական դպրոցում «Արվեստ և արհեստ» ուսումնական բնագավառը ներկայացնող ծրագրերը կառուցվում են հիմնական գաղափարների հենքի վրա, պարուրաձև սկզբունքով: Առարկայական (ինտեգրված) ծրագրերը ապահովում արդյունավետ ներառարկայական և միջառարկայական կապեր՝ նպաստելով սովորողների ընդհանրական աշխարհայացքի ձևավորմանը:

Ուսումնական գործունեության ձևերը

– արվեստի տարբեր գործերի ուսումնասիրում, երաժշտության ունկնդրում, կերպարվեստի ստեղծագործությունների դիտում: Հանդիպումներ արվեստագետների հետ:

– քանավեճեր, քննարկումներ, ինքնավերլուծություն, զրույցներ

– ուսումնական տարբեր նպատակներով կիրառվող խաղեր, մրցույթներ, հանդեսներ ցուցադրություններ և ներկայացումներ,

– փորձեր, խնդիրները հայտնաբերելու, կանխատեսելու, վարկածները ստուգելու փորձարարական եղանակով,

– նյութերի, միջոցների և տարբեր մոտեցումների փորձարկումներ,

– հետազոտություններ, տարբեր լրատվամիջոցներ և տեղեկատվության աղբյուրների ուսումնասիրում,

– անհատական և խմբային, ինքնուրույն և համագործակցային աշխատանքներ և նախագծեր,

– ներկայացումներ և մոդելավորումներ, գծապատկերների և սխեմաների ստեղծում, ուսուցողական և գեղարվեստական ֆիլմերի դիտումներ, քննարկում,

– գիտական բառապաշարի և լեզվի գործածում, տեքստի հետ ուսումնասիրման աշխատանքներ, գաղափարների և հասկացությունների սահմանում և վերհանում,

– տեղեկույթ ու փաստարկներ որոնելու նպատակով մեդիագրագիտության հմտությունների կիրառում, համապատասխան տեղեկատվության և ուսումնասիրման նյութի տեղեկացված ընտրություն,

– աշխատանքային թերթիկներ և ռուբրիկներ՝ տարբեր տիպի առաջադրանքներով, թեմատիկ միավորի վերաբերյալ առաջադրանքներ

Դասընթացի ընդհանուր բնութագիրը

Արվեստը հոգևոր գործունեության առանցքային տարրն է, աշխարհի զգացական-գործնական յուրացման յուրահատուկ տեսակ, որի առաջացումը կապված է մարդկային հասարակության զարգացման հնագույն շրջանների հետ: Արվեստն իրականության գեղագիտական-գեղարվեստական վերարտադրություն է՝ իր բազմաթիվ տեսակներով ու դրսևորումներով: Այն մարդկային կյանքի մշտական ուղեկիցն է, գործունեության արժեքավոր դրսևորումներից մեկը:

Արվեստի միջոցով կարելի է ճանաչել և հասկանալ մարդկության անցած ճանապարհը, սկսած նախապատմական ժամանակներից: Զադանախշի, կենցաղային գեղեցիկ իրերի, երգվող մեղեդիների, ծիսական պարերի, դրամատիկ պատմությունների տեսքով ձևավորված արվեստը հասել է մինչև մեր օրեր: Դրանք հսկայական տեղեկատվություն են պարունակում, շատ դեպքերում նաև՝ դեռևս չվերծանված:

Դժվար է պատկերացնել ժամանակակից աշխարհն առանց երաժշտության, նորաձևության, թատրոնի, կինոյի, գրաֆիկական դիզայնի, կերպարվեստի, պարի և այլն: Արվեստի տարբեր տեսակների դրսևորումներն այնքան առկա են մեր կյանքում, որ դրանց ուսումնասիրությունը կրթության կարևոր բաղադրիչ է հանդիսանում:

Արվեստի դասավանդումը նպաստում է սովորողի ինքնաճանաչմանը և ինքնարտահայտմանը, նրա մտահորիզոնի ընդլայնմանը, երևակայության, քննական, վերլուծական և ստեղծագործական մտածողության զարգացմանը, վարպետության, ստեղծարարության, կատարողա-

կան առանձնահատկություններին միտված ուսումնական գործունեության, գեղագիտական և բարոյական չափանիշների, հայրենասիրական և մարդասիրական զգացումների ձևավորմանը, և կյանքի, շրջապատող աշխարհի, աշխատանքի նկատմամբ ստեղծագործական վերաբերմունքի դրսևորմանը:

Հանրակրթական դպրոցում «Արվեստ» ուսումնական բնագավառը ներկայացված է Պար, Թատրոն, Երաժշտություն, Կերպարվեստ և Դեկորատիվ կիրառական արվեստ (ԴԿԱ) ուսումնական առարկաներով՝ տարրական, միջին և ավագ դպրոցներում, առանձին կամ ինտեգրված դասընթացով:

Չնայած արվեստի այս տեսակները փոխկապակցված են և շատ հաճախ ներկայանում են ինտեգրված, դրանցից յուրաքանչյուրը դրսևորվում է ստեղծագործական գործունեության իրեն հատուկ մոտեցումներով, և կարող է ուսումնասիրվել առանձին: Յուրաքանչյուր առարկա ունի մասնագիտական իր եզրույթները, ուսումնասիրման իր շրջանակը, ձևերը և մեթոդները, որոնք ձևավորում են գիտելիքներ և հմտություններ, յուրահատուկ աշխարհընկալում:

ՊԱՐ - սովորողներն ուսումնասիրում են մարմնի շարժումը, որպես գաղափարի փոխանցման և հաղորդակցության միջոց: Պարային գործունեությունն ընդգրկում է, և չի սահմանափակվում, ժամանակակից, ժողովրդական, պարահանդեսային պարեր, խորեոգրաֆիա, կատարում, պարային տարրեր, իմպրովիզացիա, պարային նոտագրություն, պարային բեմադրություն, պարարվեստի պատմություն և արձագանք:

ԹԱՏՐՈՆ - սովորողներն ուսումնասիրում և ներկայացնում են մարմնի լեզուն, շարժումն ու տարածությունը, բեմական խոսքը, ասմունքը, իրական և մտածածին աշխարհը՝ կատարումներին իմաստ հաղորդելով: Հանդես են գալիս որպես կատարող և որպես հանդիսատես: Ստեղծում են դրամա, փորձում, կատարում, ցուցադրում և արձագանքում են:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ - սովորողներն ուսումնասիրում և կատարում են տարբեր մշակույթների, ոճերի երաժշտություն: Նրանք ստեղծում, ձևավորում և ներկայացնում, քննում և վերլուծում են ձայնը ժամանակի և տարածության մեջ: Երաժշտական գործունեությունն իրականացվում է ունկնդրելու, և երաժշտության ու երաժիշտների մասին գիտելիքներ ձեռք բերելու միջոցով:

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ - սովորողներն ուսումնասիրում են տարբեր մշակույթների, ոճերի և ուղղությունների առանձնահատկությունները, արվեստագետներին, նրանց ստեղծագործական մոտեցումներն ու սկզբունքները: Ջբաղվում են կերպարվեստային գործունեությամբ, արվեստի, արհեստների և դիզայնի ուսումնասիրմամբ, ձևավորելով գործնական հմտություններ և քննական արձագանք արվեստի ստեղծագործությունների վերաբերյալ:

ԴԵԿՈՐԱՏԻՎ ԿԻՐԱՌԱՎԱՆ ԱՐՎԵՍՏ - սովորողներն ուսումնասիրում են դեկորատիվ արվեստի և ժողովրդական ստեղծագործության նյութական ու հոգևոր ժառանգությունը: Նրանք ստեղծում, ձևավորում և ներկայացնում, քննում և վերլուծում են դեկորատիվ-կիրառական արվեստն՝ ըստ գործնական նշանակության, ըստ նյութի (գործվածք, մետաղ, փայտ, խեցի), ըստ կատարման տեխնիկայի (փորագրում, ասեղնագործում, ձուլում, դաջում, դրվագում): Ջբաղվում են կենցաղային իրերի (կահույք, սպասք, գործվածք, զգեստ, զարդ) գեղարվեստական ձևավորմամբ և պատրաստմամբ:

«Արվեստ-արհեստ» բնագավառի ինտեգրված դասընթացները հնարավորություն են տալիս հաղորդակցվել արվեստի հետ ազգային, ավանդական, ժամանակակից և ձևավորվող նոր ուղ-

դությունների տեսանկյունից՝ արդեն ծանոթ միջոցները, նյութերն ու մոտեցումները կիրառելով ուսումնասիրությունների մեջ: Ժամանակակից մարտահրավերները նոր խնդիրներ են ձևավորում ուսումնական բոլոր բնագավառների համար: Արվեստի առարկայախմբի ուսումնական ծրագրերը կառուցված են «ստեղծագործության» շուրջ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների, վերաբերմունքի, արժեքների ձևավորման, զարգացման և կատարելագործման սկզբունքով, որտեղ սովորողը հանդես է գալիս՝ որպես ստեղծագործող, հանդիսատես և արվեստաբան:

«Արվեստ-արհեստ» բնագավառի Պար, Թատրոն, Երաժշտություն, Կերպարվեստ և ԴԿԱ առարկաների և Արվեստ ինտեգրված դասընթացների չափորոշիչով սահմանվել են հիմնական գաղափարներ և ենթագաղափարներ, որոնց համապատասխան, յուրաքանչյուր տարիքային խմբի համար նախատեսվել են չափորոշչային պահանջներ կամ վերջնարդյունքներ:

Սահմանված են հետևյալ հիմնական գաղափարներն ու ենթագաղափարները (հասկացությունները)՝

ՍՏԵՂԾՈՒՄ- Նոր գեղարվեստական գաղափարների և ստեղծագործությունների ձևակերպում, զարգացում և ավարտ: Իրականացվում է՝

– նյութերի, միջոցների և մոտեցումների, գաղափարների ուսումնասիրման, փորձարկման և հետազոտման,

–մասնագիտական բառապաշարի ձևավորման,

–անվտանգ ստեղծագործական գործունեության

–արվեստի տվյալ տեսակին հատուկ տարրերի և սկզբունքների ուսումնասիրման

–նորարարության և երևակայության վրա հիմնված ստեղծագործական գործունեության միջոցով:

ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ- Գեղարվեստական ստեղծագործությունների մեկնաբանություն և ներկայացում: Ընտրել, կատարել, խմբավորել, վերանայել և ցուցադրել կամ ներկայացնել աշխատանքները: Դիտել, վերլուծել և մեկնաբանել արվեստի ստեղծագործությունները

ԱՐՉԱԳԱՆՔՈՒՄ- Արվեստի միջոցով իմաստի արտահայտման/ փոխանցման գիտակցում և գնահատում: Լինել ակտիվ հանդիսատես, արձագանքել, գնահատել իր և մյուսների ստեղծագործությունները;

ԿԱՊԱԿՑՈՒՄ - Գեղարվեստական գաղափարների և աշխատանքների համադրումը անհատական/ մասնավոր իմաստի և արտաքին համատեքստի հետ: Արվեստի ստեղծագործությունների և ստեղծագործական գործունեության համադրումը՝ պատմության տարբեր շրջանների, տեխնոլոգիական տարբեր միջոցների և մոտեցումների, սեփական կենսափորձի և շրջապատող իրականության տեսանկյունից:

ԱՐՎԵՍՏ-ԱՐՀԵՍՏ ԲՆԱԳԱՎԱՌ			
ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ, ՊԱՐ, ԹԱՏՐՈՆ, ԴԿԱ			
ՍՏԵՂԾՈՒՄ	ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ	ԱՐՁԱԳԱՆՔՈՒՄ	ԿԱՊԱԿՑՈՒՄ
Նոր գեղարվեստական գաղափարների և ստեղծագործությունների ձևակերպում, զարգացում և ավարտ	Գեղարվեստական ստեղծագործությունների մեկնաբանություն և ներկայացում	Արվեստի միջոցով իմաստի արտահայտման/փոխանցման գիտակցում և գնահատում	Գեղարվեստական գաղափարների և աշխատանքների համադրումը անհատական/ մասնավոր իմաստի և արտաքին համատեքստի հետ
Նյութ, միջոց մոտեցումներ	Վերանայում և ցուցադրում	Քննադատական արձագանք	Արվեստ, տեխնոլոգիաներ, գյուտեր
Տարրեր և սկզբունքներ	Մեկնաբանում	Գնահատում և ինքնագնահատում	Արվեստի պատմություն
Նորարարություն, երևակայություն			Արվեստի դերը և նշանակությունը

Յուրաքանչյուր գաղափարի համապատասխան վերջնարդյունքները ձևավորում են սովորողի գնահատման չափանիշը:

Դասընթացի գնահատումը

Ուսումնառության արդյունքների գնահատումը իրականացվում է ուսումնառության և դասավանդման գործընթացների արդյունավետությունը պարզելու և դրանց վրա ներազդելու նպատակով, և նպատակաուղղված է չափորոշիչով սահմանված կարողունակությունների ձևավորմանը և զարգացմանը:

Առաջադիմության գնահատականը արձանագրում է սովորողի մոտ կարողունակության զարգացման աստիճանը, ըստ «Արվեստ-արհեստ» բնագավառի Պար, Թատրոն, Երաժշտություն, Կերպարվեստ և ԴԿԱ առարկաների և Արվեստ ինտեգրված դասընթացների չափորոշիչով սահմանված վերջնարդյունքներին համապատասխան ձեռք բերած գիտելիքների, հմտությունների, վերաբերմունքի և արժեքների մակարդակի:

Գնահատումն իրականացվում է ուսումնական տարվա ընթացքում (ընթացիկ), կիսամյակի և ուսումնական տարվա ավարտին (ամփոփիչ) և հանրակրթական ծրագրի յուրաքանչյուր աստիճանի ավարտին (ամփոփիչ ատեստավորում):

«Արվեստ-արհեստ» բնագավառի առարկաների և Արվեստ ինտեգրված դասընթացների ընթացիկ գնահատումն իրականացվում է քանակական (միավորային) և ձևավորող (ուսուցանող) ձևերով՝ դպրոցի մանկավարժական խորհրդի կողմից հաստատված կարգով:

Ձևավորող գնահատման դեպքում օգտագործվում են սովորողի առաջընթացը բնութագրող որակումներ, վերլուծություններ և մեկնաբանություններ, որոնք համեմատվում են ՀՊՉ տարրական, հիմնական և միջնակարգ հանրակրթական ծրագրի վերջնարդյունքների հետ:

Գնահատման այս ձևում կարևորվում է հետադարձ կապի առկայությունը, որն իր հերթին ապահովում է կրթական գործընթացի շարունակականությունը:

Առաջադրանքները բնույթով կարող են լինել տարբեր: Հաշվի են առնվում աշակերտների կողմից արվեստի հայտնի գործիչների ստեղծագործություններին առնչվող փաստերի իմացությունը, գիտելիքների կիրառումը, տրամաբանական եզրահանգումները, վերլուծությունները, համեմատությունները, ինքնուրույն ստեղծագործական և գեղարվեստական գործունեությունը:

Արվեստ-արհեստ բնագավառի դասերին ձևավորող գնահատման նպատակով երաշխավորվում են աշխատանքների հետևյալ տեսակները՝

- թեմայի բովանդակության ընկալման և ստեղծագործական գործունեության վերաբերյալ բանավոր և գրավոր հարցումներ,
- ինքնուրույն գործնական աշխատանքում նյութերի, միջոցների և մոտեցումների կիրառում, բովանդակության վերլուծություններ, քննարկումներ, զրույցներ,
- ինքնագնահատում և փոխադարձ գնահատում,
- ուսուցման խմբային աշխատանքի կազմակերպում
- ցուցահանդեսներ, միջոցառումներ, համերգներ, ելույթներ, ստուգատեսեր և այլն:

1-4 դասարաններում և 5-րդ դասարանի առաջին կիսամյակում միավորային գնահատում չի իրականացվում: Ընթացիկ գնահատումը կատարվում է բնութագրման միջոցով, իսկ, որպես տարեկան ամփոփիչ գնահատական, կազմվում է յուրաքանչյուր սովորողի ուսումնական առաջադիմության բնութագիրը՝ համաձայն կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած կարգի: Կիսամյակի ամփոփիչ միջոց, առաջարկվում է օգտագործել ցուցահանդեսների, միջոցառումների, ստուգատեսերի կամ բաց դասերի կազմակերպման ձևը:

Միավորային գնահատումը կիրառվում է սկսած հինգերորդ դասարանի երկրորդ կիսամյակից, գնահատման համար սահմանելով 10 միավորային սանդղակ:

10 միավորային սանդղակում որևէ թիվ չի հանդիսանում անբավարար գնահատական և յուրաքանչյուր նիշ նկարագրում է աշակերտի հաջողության որևէ մակարդակ: Քանակական գնահատումը ցույց է տալիս աշակերտի ուսումնական հաջողությունները, սկսվում 1 միավորից և չունի անբավարար սանդղակ:

Սովորողների նախագծային աշխատանքները գնահատվում են կիսամյակի ավարտին կամ տարեվերջին: 7-12-րդ դասարանում սովորողների միավորային գնահատականները ձևավորվում են անհատական կամ խմբային ուսումնական նախագծերի հիման վրա: Արվեստի դպրոցներում կամ ստեղծագործական խմբակներում սովորողների ուսումնառությունը հավելյալ նիշ է բերում միավորային սանդղակին, ապահովելով հաջողության ավելի բարձր մակարդակ:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ

<p>-Ստեղծել և ձևավորել երաժշտական գաղափարներ, հաղորդակցվել և ինքնաարտահայտվել դրանց միջոցով:</p>	<p>ՍՏԵՂԾՈՒՄ</p>	<p>Երգեցողություն</p>	<p>Երաժշտական կերպարի ստեղծում երգեցողության միջոցով, մաքուր ինտոնացիայով, ճիշտ երգեցողության կանոններով և կեցվածքով, արտահայտիչ դիմախաղով ներկայացնել երաժշտական կերպարը</p>
		<p>Վերարտադրել երգի բովանդակությունը,</p>	<p>Ընկալել երգը և որոշել ժանրը/ժողովրդական, կոմպոզիտորական, օրորոցային, աշխատանքային, քնարական/ և ժամանակաշրջանը:</p>
		<p>Ունկնդրում</p>	<p>Ներկայացնել ունկնդրվող ստեղծագործությունից ստացած տպավորությունները, բնութագրել սեփական զգացողությունները, գրագետ կապակցված խոսքով կամ նկարելով:</p>
		<p>Մեկնաբանել</p>	<p>Մեկնաբանել գեղարվեստական ստեղծագործության գաղափարը, ընդգծել համապատասխան արտահայտչամիջոցները:</p>
<p>Ռիթմական շարժման ստեղծում</p>	<p>Ռիթմական շարժման ստեղծում</p>	<p>Երաժշտական նյութին համապատասխան նվագակցել բնական կամ ռիթմական նվագարաններով</p>	
		<p>Նյութի տրամադրությունը, տեմպը, ռիթմը ուղեկցել համապատասխան ռիթմական կամ պարային շարժումներով:</p>	
		<p>Ստեղծել բազմաձայն ռիթմական նվագակցություններ:</p>	
<p>Իմպովիզացիա</p>	<p>Իմպովիզացիա</p>	<p>Շարունակել և ավարտել մեղեդին</p>	
		<p>Տրված արտահայտչամիջոցներով ստեղծել ռիթմական պատկեր և մեղեդի:</p>	
		<p>Ըստ ստեղծագործության ոճի և տրամադրության ստեղծել համապատասխան պարային իմպովիզացիաներ և բեմականացնել:</p>	

<p>Կատարել և ներկայացնել երաժշտական ստեղծագործություններ, մեկնաբանել, փոխանցել իմաստը , հիմնական գաղափարը</p>	<p>ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ</p>	<p>Կատարում</p>	<p>Կատարել և ներկայացնել հայ ժողովրդական և կոմպոզիտորական երաժշտություն</p>
		<p>Ներկայացնել աշխարհում հայտնի երգեր</p>	<p>Ֆնուրագրել և ներկայացնել հայ ժողովրդական և կոմպոզիտորական երաժշտությունը:</p>
<p>Մեկնաբանում</p>	<p>Մեկնաբանում</p>	<p>Ֆնուրագրել մեղեդու տրամադրությունը, տեմպը, դինամիկան:</p>	<p>Ներկայացնել ազգային դասական և ժամանակակից նվագարանները, կառուցվածքը և հնարավորությունները:</p>

<p>Մեկնաբանել գեղարվեստական աշխատանքի բովանդակությունն ու գաղափարը:</p>	<p>ԱՐՉԱԳԱՆՔՈՒՄ</p>	<p>Քննադատում, արձագանք</p>	<p><i>Վերլուծել և համեմատել միևնույն ստեղծագործության տարբեր կատարումներ</i></p> <p><i>Վերլուծել ժողովրդական և կոմպոզիտորական ստեղծագործությունների առանձնահատկությունները, ընդհանրությունները, ընդգծել և արտահայտչամիջոցները:</i></p>
		<p>Գնահատում, ինքնագնահատում</p>	<p><i>Մեկնաբանել մարդկային ձայնով կատարվող և վոկալ գործիքային երաժշտությանը:</i></p> <p><i>Համեմատել ազգային, դասական, ժամանակակից նվագարանների և նվագախմբերի երաժշտությունը</i></p> <p><i>Մեկնաբանել անձնական տպավորությունները, զգացողությունները և նախասիրությունները, հիմնավորել և գնահատել կատարումը</i></p>

<p>Մինթեզել և կապել գիտելիքներն ու անձնական փորձը երաժշտական ստեղծագործությունը հասկանալու և ընկալելու համար</p>	<p>ԿԱՊԱԿՅՈՒՄ</p>	<p>Երաժշտական արվեստ, տեխնոլոգիաներ և գյուտեր</p>	<p><i>Դիտարկել և մեկնաբանել մարդկության զարգացման փուլերի ազդեցությունը նվագարանների ստեղծման և կատարելագործման վրա:</i></p> <p><i>Համեմատել ազգային, դասական, ժամանակակից նվագարանների և նվագախմբերի երաժշտությունը</i></p>
		<p>Երաժշտության պատմություն</p>	<p><i>Այլ ժողովուրդների երաժշտությունը համեմատել հայ ազգային երաժշտության հետ</i></p> <p><i>Դիտարկել երաժշտական արվեստը հասարակական, մշակութային և պատմական համատեքստում:</i></p>
		<p>Երաժշտության դերը և նշանակությունը</p>	<p><i>Համադրել և կապել գիտելիքներն ու անձնական փորձը հայ ազգային երաժշտությունը հասկանալու և ընկալելու համար:</i></p> <p><i>Ընդունել և արժևորել մշակութային բազմազանությունը</i></p> <p><i>Ներկայացնել տարբեր ժանրերում ստեղծագործող ազգային և համաշխարհային համբավ ունեցող ժամանակակից երաժիշտների դերը:</i></p>

ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ (Կ) ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ

Նոր գեղարվեստական գաղափարների և ստեղծագործությունների ձևակերպում, զարգացում և ավարտ	ՍՏԵՂՇՈՒՄ (Ս)	Նյութեր, միջոցներ և մոտեցումներ (ՆՄ)	1. Օգտագործել տարբեր նյութեր, մոտեցումներ՝ ստեղծագործական աշխատանքներ ստանալու համար /2D, 3D
		Դիզայնի տարրեր և սկզբունքներ (ԴՏ)	2. Ձևավորել համապատասխան բառապաշար 3. Հոգ տանել նյութերի և գործիքների մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ
		Նորարարություն, երևակայություն (ՆԵ)	1. Ցուցադրել գիտելիքներ կերպարվեստի և դիզայնի տարրերի վերաբերյալ 2. Կիրառել դիզայնի սկզբունքները գործնական աշխատանքներում 1. Ստեղծել 2D և 3D իրատեսական արվեստի աշխատանքներ 2. Ստեղծել 2D և 3D վերացական արվեստի աշխատանքներ 3. 2D և 3D երևակայական աշխատանքներ

Գեղարվեստական ստեղծագործությունների մեկնաբանություն և ներկայացում	ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ (Ն)	Վերանայում և ցուցադրում (ՎՑ)	1. Ընտրել և խմբավորել աշխատանքները, ստեղծել պորտֆոլիո 2. Խմբով աշխատել ցուցադրություններ կազմակերպելու նպատակով 3. Պատրաստել նախագծեր և առավել արդյունավետ ցուցադրել դրանք
		Մեկնաբանում (Մ)	1. Ընտրել և քննարկել աշխատանքները ցուցադրության համար 2. Նշել այն սկզբունքները որոնցով առաջնորդվել է ցուցադրություն կազմակերպելիս

Արվեստի միջոցով իմաստի արտահայտման /փոխանցման գիտակցում և գնահատում	ԱՐՉԱԳԱՆՔՈՒՄ (Ա)	Քննադատական արձագանք (ՔԱ)	1. Քննարկել արվեստի ստեղծագործությունը 2. Դասակարգել կերպարվեստի տեսակները, ժանրերը, ոճերը 3. Մեկնաբանել և վերլուծել իր և րնկերների աշխատանքները
		Գնահատում և ինքնագնահատում (Գ)	1. Ձևակերպել ստեղծագործությունները գնահատելու չափանիշներ 2. Ցույց տալ աշխատանքների ուժեղ և թույլ կողմերը

Գեղարվեստական գաղափարների և աշխատանքների համադրումը անհատական/ մասնավոր իմաստի և արտաքին համատեքստի հետ	ԿԱՊԱԿՑՈՒՄ (Կ)	Արվեստ, տեխնոլոգիաներ և գյուտեր (ԱՏ)	1. Մեկական աշխատանքները ներկայացնել տեխնոլոգիայան նոր մոտեցումներով 2. Վերլուծել, թե ինչ նյութեր և միջոցներ են օգտագործում նկարիչները
		Արվեստի պատմություն (ԱՊ)	1. Ներկայացնել գիտելիքներ արվեստի պատմությունից և տեսությունից 2. Ներկայացնել հայկական կերպարվեստի հիմնական ուղղությունները
		Արվեստի դերը և նշանակությունը (ԱԴ)	1. Ներկայացնել արվեստի ստեղծագործությունների ազդեցությունը 2. Իմանալ մշակութային հաստատությունների նշանակությունը 3. Ներկայացնել արվեստի դերը առօրյայում

ԹԱՏՐՈՆ (Թ) ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ

Նոր գեղարվեստական գաղափարների և ստեղծագործությունների ձևակերպում, զարգացում և ավարտ	ՍՏԵՂԾՈՒՄ (Ս)	Բեմադրական նյութեր, միջոցներ և մոտեցումներ (ԲՆ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Օգտագործել տարբեր ժանրերի տեքստային, բեմադրական նյութեր՝ համապատասխան տրամադրություններ և իրավիճակներ արտահայտելու/ստեղծելու համար 2. Ձևավորել համապատասխան արտահայտիչ խոսք 3. Հոգ տանել սեփական մարմնի, նյութերի և գործիքների, բեմական հագուստների, պարագաների մասին մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ
		Դրամայի/թատրոնի տարրեր և սկզբունքներ (ԴՏ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ցուցադրել գիտելիքներ դրամայի/թատրոնի տարրերի վերաբերյալ 2. Ցուցադրել գիտելիքներ թատրոնի տեսակների վերաբերյալ /դրամա, մելոդրամա, տրագիկոմեդիա, երաժշտական թատրոն, ողբերգություն, կատակերգություն/ 3. Ցուցադրել դրվագներ, օգտագործելով բեմական հարդարանք (ռեկվիզիտ)
		Նորարարություն, երևակայություն (ՆԵ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ստեղծել տարբեր տրամադրություններ արտահայտող իրավիճակներ 2. Գրագետ շարժումներով ստեղծել (վերարտադրել) խաղարկային դրվագ 3. Ստեղծել ամբողջական (երևակայական իմպրովիզացիա) խաղարկային շարք, գրագետ կառուցվածքով և քայլաշարով (սկիզբ, միջուկ, ավարտ)

Գեղարվեստական ստեղծագործությունների մեկնաբանություն և ներկայացում	ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ (Ն)	Վերանայում և ներկայացում (ՎՆ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ընտրել և ցուցադրել բեմական արվեստի հմտություններ և տեխնիկա 2. Խմբով աշխատել թատերային ներկայացում կազմակերպելու նպատակով 3. Պատրաստել նախագծեր և առավել արդյունավետ ցուցադրել դրանք
		Մեկնաբանում (Մ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ընտրել և մեկնաբանել թատերային ներկայացումը, 2. Բացատրել և մեկնաբանել գործող անձանց, կերպարները 3. Նշել այն չափանիշները, պայմանները և հանդիսատեսին, որոնցով առաջնորդվել է ներկայացում կազմակերպելիս

Արվեստի միջոցով իմաստի արտահայտման/փոխանցման գիտակցում և գնահատում	ԱՐՁԱԳԱՆՔՈՒՄ (Ա)	Քննադատական արձագանք (ՔԱ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Քննարկել ստեղծագործությունը, գործողության ընթացքը, կերպարները 2. Դասակարգել թատրոնի տեսակները, ժանրերը, ոճերը 3. Մեկնաբանել և վերլուծել իր և ընկերների խաղը
		Գնահատում և ինքնագնահատում (Գ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ձևակերպել կատարումը գնահատելու չափանիշներ 2. Ներկայացնել կատարումների ուժեղ և թույլ կողմերը

Գեղարվեստական գաղափարների և աշխատանքների համադրումը անհատական/մասնավոր իմաստի և արտաքին համատեքստի հետ	ԿԱՊԱԿՑՈՒՄ (Կ)	Թատրոն և տեխնոլոգիաներ (ԹՏ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնել դրամայի/թատրոնի նորարական մոտեցումներ կիրառելով տեխնոլոգիական հնարներ 2. Վերլուծել, ազգային և դասական դրամայի/թատրոնի առանձնահատկությունները
		Թատրոնի պատմություն (ԹՊ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնել գիտելիքներ թատրոնի պատմությունից և տեսությունից 2. Ներկայացնել հայ թատրոնի հիմնական ուղղություններն ու առանձնահատկությունները
		Թատրոնի դերը և նշանակությունը (ԹԴ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնել թատրոնի ազդեցությունը 2. Իմանալ մշակութային հաստատությունների նշանակությունը 3. Ներկայացնել թատրոնի դերը առօրյայում

ՊԱՐԱՐՎԵՍ (Պ) ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ

Նոր գեղարվեստական գաղափարների և ստեղծագործությունների ձևակերպում, զարգացում և ավարտ	ՍՏԵՂՇՈՒՄ (Ս)	Շարժում, միջոցներ և մոտեցումներ (ՇՄ)	1. Օգտագործել տարբեր ժանրերի երաժշտություն և ռիթմ՝ նոր շարժումներ ստանալու համար
		Պարարվեստի տարրեր և սկզբունքներ (ՊՏ)	2. Ձևավորել համապատասխան բառապաշար
			3. Հոգ տանել սեփական մարմնի մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ
			1. Ցուցադրել գիտելիքներ պարի տարրերի վերաբերյալ
		Նորարարություն, երևակայություն (ՆԵ)	2. Ցուցադրել գիտելիքներ պարարվեստի տեսակների վերաբերյալ
			3. Ցուցադրել պարային դրվագներ, օգտագործելով բեմական հարդարանք (ռեկվիզիտ)
1. Ստեղծել տարբեր տրամադրություններ արտահայտող շարժումներ			
	2. Գրագետ շարժումներով ստեղծել պարային դրվագ		
	3. Ստեղծել ամբողջական պարային շարժումների շարք, գրագետ կառուցվածքով և քայլաշարով (սկիզբ, միջուկ, ավարտ)		

Գեղարվեստական ստեղծագործությունների մեկնաբանություն և ներկայացում	ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ (Ն)	Վերանայում և կատարում (ՎԿ)	1. Ընտրել և ցուցադրել ճիշտ պարելու հմտություններ և տեխնիկա
		Մեկնաբանում (Մ)	2. Խմբով աշխատել պարային ներկայացում կազմակերպելու նպատակով
			3. Պատրաստել նախագծեր և առավել արդյունավետ ցուցադրել դրանք
			1. Ընտրել և մեկնաբանել պարը,
			2. Բացատրել և մեկնաբանել կերպարները
			3. Նշել այն չափանիշները, պայմանները և հանդիսատեսին, որոնցով առաջնորդվել է պարային ներկայացում կազմակերպելիս

Արվեստի միջոցով իմաստի արտահայտման/փոխանցման գիտակցում և գնահատում	ԱՐՉԱԳԱՆՔՈՒՄ (Ա)	Քննադատական արձագանք (ՔԱ)	1. Քննարկել ստեղծագործությունը
		Գնահատում և ինքնագնահատում (Գ)	2. Դասակարգել պարի տեսակները, ժանրերը, ոճերը
			3. Մեկնաբանել և վերլուծել իր և ընկերների պարը
			1. Ձևակերպել կատարումը գնահատելու չափանիշներ
			2. Ներկայացնել կատարումների ուժեղ և թույլ կողմերը

Գեղարվեստական գաղափարների և աշխատանքների համադրումը անհատական/մասնավոր իմաստի և արտաքին համատեքստի հետ	ԿԱՊԱԿՑՈՒՄ (Կ)	Պարարվեստ և տեխնոլոգիաներ (ՊՏ)	1. Ներկայացնել պարի նորարարական մոտեցումներ կիրառելով տեխնոլոգիական հնարներ	
		Պարարվեստի պատմություն (ՊՊ)	2. Վերլուծել, ազգային և դասական պարի առանձնահատկությունները	
			Պարարվեստի դերը և նշանակությունը (ՊԴ)	1. Ներկայացնել գիտելիքներ պարարվեստի պատմությունից և տեսությունից
				2. Ներկայացնել հայկական պարարվեստի հիմնական ուղղություններն ու առանձնահատկությունները
			1. Ներկայացնել պարի ազդեցությունը	
			2. Բմանալ մշակութային հաստատությունների նշանակությունը	
	3. Ներկայացնել պարարվեստի դերը առօրյայում			

ԴԵԿՈՐԱՏԻՎ ԿԻՐԱՌԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏ (ԴԿԱ) ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐ

Նոր գեղարվեստական գաղափարների և ստեղծագործությունների ձևակերպում, զարգացում և ավարտ	ՍՏԵՂԾՈՒՄ (Մ)	Նյութեր, միջոցներ և մոտեցումներ (ԴԿԱ)	<ol style="list-style-type: none"> 1.Տարբերել նյութերի կիրառությունն ըստ գործնական նշանակության և կատարման տեխնիկայի /բրուտագործություն, խեղեգործություն, փայտի գեղարվեստական մշակում, գորգագործություն, կարպետագործություն, ասեղնագործություն, տարագ, ապակու գեղարվեստական մշակում, ոսկերչություն, արծաթագործություն և այլն/ 2.Ձևավորել համապատասխան մասնագիտական բառապաշար 3.Հոգ տանել սեփական մարմնի, նյութերի, գործիքների և պարագաների մասին մասին, պահպանել անվտանգության կանոններ
		ԴԿԱ տարրեր և սկզբունքներ (ԴԿԱՏ)	<ol style="list-style-type: none"> 1.Ցուցադրել գիտելիքներ դեկորատիվ կիրառական արվեստի տարրերի և սկզբունքների վերաբերյալ /մակերես, ծավալ, ձև, գույն, մասշտաբ, կրկնություն, կառուցվածք/ 2.Ցուցադրել գիտելիքներ ԴԿԱ տեսակների վերաբերյալ, գործնական աշխատանքներում, պահպանել կիրառական և գեղարվեստական սկզբունքները /բրուտագործություն, խեղեգործություն, փայտի գեղարվեստական մշակում, գորգագործություն, կարպետագործություն, ասեղնագործություն, տարագ, ապակու գեղարվեստական մշակում, ոսկերչություն, արծաթագործություն և այլն/
		Նորարարություն, երևակայություն (ՆԵ)	<ol style="list-style-type: none"> 1.Ստեղծել կրկնօրինակներ, պահպանել բնօրինակի հիմնական օրինաչափությունները՝ արխիտեկտոնիկա, մասշտաբ, նյութ, համաչափություն, աշխատանքի տեխնոլոգիական պահանջներ և այլն 2.Ստեղծել աշխատանքներ, պահպանելով տեխնոլոգիական պահանջները, հիմնական օրինաչափություններին ավելացնելով ստեղծագործական նոր գաղափարներ խորհրդանշանների և հուզական ազդակների միջոցով
Գեղարվեստական ստեղծագործությունների մեկնաբանություն և ներկայացում	ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ (Ն)	Վերանայում և ներկայացում (ՎՆ)	<ol style="list-style-type: none"> 1.Ներկայացնել և հիմնավորել խմբային և անհատական, դասարանական կամ դպրոցական միջոցառումների, ցուցադրության, թեմաների կամ սկզբունքների բնորոշությունը 2. Ներկայացնել արվեստի մի քանի բնագավառ ընդգրկող խմբային կամ անհատական նախագծեր 3. Մենակ կամ խմբով վերլուծել և ներկայացնել սոցիալական կամ մշակութային հետաքրքրություն ներկայացնող թեմատիկ նախագծեր
		Մեկնաբանում (Մ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ձևավորել ստեղծագործական նախագծերի գեղագիտական չափանիշներ 2. Ձևավորել ստեղծագործական նախագծերի տեխնիկական չափանիշներ

Արվեստի միջոցով
 իմաստի
 արտահայտման/փոխա-
 նցման գիտակցում և
 գնահատում

**ԱՐՉԱԳԱԼՔՈՒՄ
 (Ա)**

Քննադատական արձագանք (ՔԱ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Տարբեր աշխատանքների վերաբերյալ ձևավորել մասնագիտական քննադատական կարծիքներ 2. Քննարկել և վերլուծել տարբեր ժամանակներում ստեղծված աշխատանքները, դրանց կիրառական և գեղարվեստական նշանակությունը 3. Վերլուծել տարբեր կարծիքներ արդիականության, մշակութային արժևորման տեսանկյունից
Գնահատում և ինքնագնահատում (Գ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Քննարկել և վերլուծել տարբեր ժամանակներում ստեղծված աշխատանքները, դրանց կիրառական և գեղարվեստական արժեքը 2. Ներկայացնել աշխատանքների ուժեղ և թույլ կողմերը

Գեղարվեստական գա-
 դափարների և աշխա-
 տանքների հա-
 մադրումը անհատա-
 կան/ մասնավոր
 իմաստի և արտաքին
 համատեքստի հետ

**ԿԱՊԱԿՑՈՒՄ
 (Կ)**

ԴԿԱ և տեխնոլոգիաներ (ԴԿԱՏ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Առաջարկել տեխնիկական նոր լուծումներ՝ ստեղծագործությունների կյանքը երկարացնելու, նորովի մատուցելու նպատակով 2. Բնութագրել ստեղծագործության տեխնիկական հատկանիշները, բնորոշ գծերը, հաշվի առնելով ստեղծման ժամանակաշրջանը
ԴԿԱ պատմություն (ԴԿԱՊ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնել գիտելիքներ դեկորատիվ կիրառական արվեստի պատմությունից և տեսությունից 2. Ներկայացնել հայկական դեկորատիվ կիրառական արվեստի հիմնական ուղղություններն ու առանձնահատկությունները
ԴԿԱ դերը և նշանակությունը (ԴԿԱԴ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ներկայացնել ԴԿԱ նշանակություն և ազդեցությունը ստեղծագործական գործընթացների վրա 2. Իմանալ ժողովրդական արհեստերը և կիրառական արվեստները ներկայացնող հիմնական հաստատությունների նշանակությունը 3. Ներկայացնել դեկորատիվ կիրառական արվեստների դերը առօրյայում